

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Робоча програма
для студентів спеціальності
051 "Економіка" спеціалізації "Економічна теорія"
першого (бакалаврського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017

УДК 338.242.4(07.034)

Д36

Укладачі: Т. А. Власенко

А. С. Золенко

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 3 від 28.09.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Державне регулювання економіки : робоча програма для студентів спеціальності 051 "Економіка" спеціалізації "Економічна теорія" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Т. А. Власенко, А. С. Золенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 58 с.

Подано кваліфікаційні вимоги до студентів у сфері державного регулювання, тематичний план навчальної дисципліни, зміст навчальної дисципліни за модулями й темами, плани лекцій, семінарських (практичних) занять, плани виконання самостійної роботи студентів, у тому числі контрольні запитання для самодіагностики, методичку активізації процесу навчання, системи поточного і підсумкового контролю рівня оволодіння студентами професійними компетентностями та рекомендовану літературу.

Рекомендовано для студентів спеціальності 051 "Економіка" спеціалізації "Економічна теорія" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 338.242.4(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Досвід існування національних економік провідних держав світу дозволив встановити, що їхнє функціонування не може ґрунтуватися виключно на ринковому механізмі. Необхідність державного регулювання було доведено як історичними фактами (Велика Депресія) так і теоретичними дослідженнями (інституціональні теорії, кейнсіанство та ін.). Таким чином, головним питанням регулювання економіки стало визначення міри втручання держави у функціонування національної економіки країни, яка складається із сукупності методів, принципів, засобів, інструментів фінансової, антициклічної, антимонопольної, фіскальної, монетарної політик тощо. У різних країнах існують досить різноманітні набори інструментів державного регулювання економіки, які до того ж змінюються з часом. Цілком зрозуміло, що ці зміни спровоковані високим рівнем динамізму зовнішнього середовища, в якому функціонують національні економіки. Вміння обґрунтовувати та користуватися зазначеним інструментарієм дозволить майбутнім фахівцям приймати коректні управлінські рішення у сфері державного регулювання економіки.

Навчальна дисципліна "Державне регулювання економіки" є базовою навчальною дисципліною для студентів спеціальності 051 "Економіка" спеціалізації "Економічна теорія" першого (бакалаврського) рівня.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів для денної форми навчання – 4	Галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки"	Базова
Змістових модулів – 2	Спеціальність 051 "Економіка"	Рік підготовки
		3-й
Загальна кількість годин для денної форми навчання – 144	Спеціалізація "Економічна теорія"	Семестр
		6-й
Тижневих годин денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції
		28 год
		Практичні
		28 год
		Самостійна робота
		88 год
		Вид контролю
іспит		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить 71,42 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування знань і навичок щодо розкриття цілей, принципів, функцій, методів та засобів державного регулювання економіки.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

розкриття методологічних основ впливу держави на соціально-економічний розвиток, на соціально-економічні процеси;

визначення теоретичних основ формування та реалізації стратегії соціально-економічної політики держави;

узагальнення функції, методології, методики та організації державного регулювання економіки, організації соціально-економічного прогнозування, державного програмування і макроекономічного планування;

визначення особливостей регулювання різних сфер господарської і соціальної діяльності; історичного досвіду державного регулювання економіки; особливостей державного регулювання економіки в різних країнах на сучасному етапі їхнього розвитку.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес державного регулювання економіки.

Предметом навчальної дисципліни є теоретико-методичні положення, методи та інструменти забезпечення державного регулювання економіки.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною основою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Політична економія", "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Економіка підприємства", "Менеджмент", "Національна економіка", "Економетрика", "Статистика". У свою чергу, знання з цієї дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Макроекономічний аналіз", "Економічна компаративістика", "Економічний розвиток", "Світове господарство і міжнародні економічні відносини", а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт, бакалаврських та магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

особливості процесів державного регулювання економіки, суб'єктів та об'єктів державного регулювання економіки;

інструментарій програмування;

прогнозування та планування в системі державного регулювання економіки;

інструментарій реалізації фінансово-кредитного регулювання економіки, бюджетно-фінансового та податкового регулювання;

регулювання зовнішньоекономічної діяльності, ринку праці та зайнятості населення, соціальної сфери та рівня життя населення та регіонального розвитку;

вміти:

оцінювати економічну та соціальну ефективність державного регулювання економіки;

порівнювати школи макроекономічного регулювання;

прогнозувати рівень основних макроекономічних показників методом екстраполяції;

узгоджувати думки експертів шляхом визначення коефіцієнта конкордації щодо порівняльних варіантів у процедурі побудови "дерева цілей" під час розроблення та виконання державних цільових програм;

розраховувати ключові макроекономічні показники та їхню динаміку; формувати баланси витрат та споживання природного газу, нафти, електроенергії, міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції; оцінювати акції та облігації;

оцінювати рівень реальної заробітної плати робітників і службовців; визначати рівень людського потенціалу, показників ринку праці, показників збалансованості робочих місць і робочої сили, індекс пропорційного відтворення людського потенціалу, наявного людського потенціалу та індексу людського розвитку;

застосовувати здобуті знання та вміння на практиці.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними **компетентностями**, що наведені в табл. 2.1.

Структуру складових професійних компетентностей та їхнє формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в табл. А.1 додатка А.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
ДРЕ* 1	Знання, вміння та навички використання базових понять державного регулювання економіки	Здатність визначати головні чинники, які обумовлюють необхідність державного регулювання та проводити компаративний аналіз економічних систем і механізмів
		Вміння відрізнити особливості державного регулювання економіки з позиції різних науково-теоретичних підходів та економічних шкіл
		Спроможність використовувати різні методи державного регулювання економіки залежно від поставлених цілей, визначати ролі суб'єктів управління державою в її розвитку

1	2	3
		Здатність формувати прогнози соціально-економічного розвитку країни на основі використання різних методів (експертних, екстраполяції та ін.)
		Спроможність здійснювати узгодженість думок експертів на основі використання управлінського інструментарію. Розробляти "дерева цілей"
		Вміння оцінювати рівень фінансово-кредитного регулювання економіки, бюджетно-фінансового та податкового регулювання
		Здатність розробляти баланси в системі державного регулювання, їх класифікувати
ДРЕ 2	Здатність розробляти та використовувати прикладний інструментарій державного регулювання економіки	Спроможність оцінювати вплив державних органів на реалізацію інноваційної політики в Україні
		Здатність визначати платіжний баланс та розробляти інструментарій його корегування з боку держави
		Здатність оцінювати ключові індикатори ринку праці та інструменти державного впливу на нього
		Спроможність визначати індекс людського розвитку та розробляти заходи щодо його підвищення
		Здатність розробляти заходи з підтримки підприємницької діяльності, середнього та малого бізнесу в Україні
		Спроможність оцінювати регіональну економічну політику та шляхи її реалізації в Україні. Розробляти стратегії розвитку для окремих областей і регіонів
		Вміння розробляти та впроваджувати інструментарій регулювання діяльності основних сфер господарювання

* ДРЕ – державне регулювання економіки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки

Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки

1.1. Базові поняття державного регулювання економіки.

Державне регулювання економіки: поняття, наука, управлінська діяльність, навчальна дисципліна. Мета, завдання курсу та його взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

1.2. Необхідність державного регулювання національної економіки.

Об'єктивна необхідність, функції, принципи, об'єкти і суб'єкти державного регулювання економіки в сучасних умовах. Типи економічних систем та необхідність державного регулювання.

1.3. Моделі державної політики.

Способи та моделі регулювання економіки. Мета, завдання державного регулювання економіки перехідного періоду в постсоціалістичних країнах та його особливості в Україні.

Тема 2. Основні теорії державного регулювання економіки.

Школи макроекономічного регулювання

2.1. Теорії макроекономічного регулювання.

Марксизм, історична школа, школи раціонального та адаптивного очікувань, нова класична школа економіки, теорія економіки пропозиції, неоліберальний напрям ордолібералізму.

2.2. Ефективність державного регулювання економіки.

Основні поняття, що характеризують ефективність державного регулювання економіки. Соціальні та соціально-економічні показники і критерії ефективності державного регулювання економіки.

Тема 3. Система державного регулювання економіки.

Методи державного регулювання економіки

3.1. Елементи системи державного регулювання економіки.

Зміст і основні складові системи державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки. Повноваження та функції суб'єктів державного регулювання: Президент України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, Державна податкова адміністрація України, Фонд державного майна України, Антимонопольний комітет України.

3.2. Способи державного регулювання економіки.

Характеристика трьох способів регулювання економіки: тотальне регулювання; ринкове саморегулювання; часткове державне регулювання економіки.

3.3. Методи державного регулювання економіки.

Прямі та опосередковані методи. Економічні, правові, пропагандистські та адміністративні. Основні види економічної політики держави.

Тема 4. Прогнозування розвитку соціально-економічних систем

4.1. Науково-теоретичні основи прогнозу.

Прогноз. Сутність, способи і класифікація соціально-економічних прогнозів регулювання економіки. Прогнозування як розроблення прогнозів.

4.2. Методи прогнозування.

Методи і моделі економічного прогнозування. Метод колективної експертної оцінки: "комісій", матричний, "мозкової атаки", "Дельфі". Класифікація прогнозів за критеріями. Принципи прогнозування і планування.

Тема 5. Програмування та планування в системі державного регулювання економіки

5.1. Сутність і функції програмування в системі державного регулювання економіки.

Розроблення та виконання державних цільових програм. Оцінювання ефективності варіантів програми. Програми економічного і соціального розвитку України. "Дерево цілей" реалізації програми впровадження електронного врядування в Україні за відповідним напрямом. Узгодженість думок експертів шляхом визначення коефіцієнта конкордації щодо порівняльних варіантів у процедурі побудови "дерева цілей" під час розроблення та виконання державних цільових програм.

5.2. Планування в системі державного регулювання економіки.

Методи планування (системного аналізу; балансовий; нормативний; економіко-математичний; програмно-цільовий).

5.3. Система національних рахунків.

Етапи розвитку системи національних рахунків у світі та в Україні. Показники обсягу національного виробництва. Показники ефективності суспільного виробництва. Економічне зростання та його показники. Суспільний добробут та його кількісне вимірювання. Розрахунок ключових макроекономічних показників та їхньої динаміки: визначення реального та номінального ВВП, визначення ВВП за різними методами (метод кінцевого використання, метод видатків); розподільчий метод; виробничий метод, ВВП на душу населення.

Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання економіки.

Бюджетно-фінансове та податкове регулювання

6.1. Фінансова політика держави та використання фінансових ресурсів.

Податкове регулювання економіки. Грошово-кредитне і валютне регулювання економіки. Формування балансів витрат та споживання

природного газу, нафти, електроенергії, міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції.

6.2. Державний бюджет.

Поняття державного бюджету України та державних фінансових ресурсів. Доходи державного бюджету. Видатки державного бюджету. Фінансування дефіциту державного бюджету. Регулювання міжбюджетних відносин.

6.3. Державне регулювання цін.

Необхідність державного регулювання цін. Формування та реалізація антиінфляційної політики.

Тема 7. Державне регулювання структурних зрушень та підтримка інвестиційної діяльності

7.1. Структура економіки як об'єкт державного регулювання.

Економічна кон'юнктура і механізм кон'юнктурної політики держави. Характеристика ділових циклів і антициклічної політики держави.

7.2. Державне регулювання інвестиційних процесів.

Використання балансів у системі державного регулювання. Класифікація балансів, принципи та методи складання балансів, етапи складання матеріальних балансів, функції балансів у державному регулюванні.

Змістовий модуль 2

Напрями реалізації політики державного регулювання економіки

Тема 8. Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності

8.1. Значення науково-технічного прогресу для забезпечення національного економічного зростання.

Державна науково-технічна та інноваційна політика. Форми регулювання науково-технічної діяльності.

8.2. Регулювання інноваційного розвитку в Україні.

Зміст державного регулювання інноваційної діяльності та органи державної влади, які здійснюють регулювання розвитку науки та техніки в Україні. Формування пріоритетних напрямів інноваційного розвитку галузей економіки.

Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

9.1. Сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної діяльності.

Форми і засоби державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Платіжний баланс – основний інструмент регулювання зовнішньоекономічної діяльності країни. Державне регулювання зовнішньоекономічної (міжнародної) торгівлі.

9.2. Державне регулювання міжнародних інвестиційних процесів.

Регулювання міжнародних інвестиційних процесів. Державне регулювання страхового ринку та кредитно-розрахункових відносин у зовнішньоекономічній діяльності.

Тема 10. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення

10.1. Державне регулювання ринку праці.

Ринок праці: сутність, національні особливості. Теорії зайнятості населення. Державна політика зайнятості. Державне регулювання оплати праці.

10.2. Сучасний стан ринку праці в Україні та особливості його регулювання.

Характеристика стану ринку праці в Україні та Харківській області. Перспективи його розвитку. Аналіз статистичних даних та їхньої динаміки.

Тема 11. Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення

11.1. Концепція соціальної ринкової економіки та її теоретичні джерела.

Соціальна політика в Україні та її особливості на поточному етапі. Соціальна інфраструктура та проблеми державного регулювання розвитку її галузей. Концепція соціальної ринкової економіки і її теоретичні джерела.

11.2. Поняття і зміст соціальної політики.

Формування завдань і показників соціального розвитку.

11.3. Політика соціального забезпечення населення.

Регулювання доходів та витрат населення. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ та послуг.

Тема 12. Державна підтримка підприємницької діяльності

12.1. Підприємництво як об'єкт державного регулювання.

Значення держави у становленні підприємницького середовища в Україні. Механізм державного регулювання підприємництва. Система державного регулювання і підтримки малого підприємництва.

12.2. Державне регулювання малого та середнього бізнесу.

Особливості підтримки малого та середнього підприємництва в розвинутих країнах. Державне регулювання підприємництва в Україні.

Тема 13. Державне регулювання регіонального розвитку

13.1. Сутність державної регіональної політики.

Об'єкти регіональної політики. Суб'єкти регіональної політики. Цілі регіональної політики. Принципи регіональної політики. Складові частини державної регіональної політики. Економічна політика як складова регіональної політики.

13.2. Механізм реалізації регіональної економічної політики.

Роль органів державного управління і місцевого самоврядування в економічному розвитку регіону. Основні завдання центральних органів державної виконавчої влади. Складові частини механізму реалізації регіональної економічної політики. Методи реалізації регіональної економічної політики. Інструменти реалізації регіональної економічної політики.

13.3. Інструменти регіонального розвитку.

Вільні економічні зони та їхнє сприяння розвитку регіонів. Місцеві бюджети як фінансова основа розвитку регіонів.

Тема 14. Державне регулювання основних сфер господарської діяльності

14.1. Державне регулювання основних системоформуючих галузей.

Показники промислового виробництва. Державне регулювання якості та конкурентоспроможності продукції. Державне регулювання земельних відносин. Агрохолдинги. Кадастрова оцінка сільськогосподарських угідь. Сутність та цілі регулювання будівельного комплексу. Завдання державного регулювання транспортного комплексу.

14.2. Державне регулювання інфраструктури.

Система державного регулювання охорони здоров'я і фізичної культури. Державне регулювання сфери торговельної діяльності. Завдання

державного регулювання житлово-комунального господарства. Громадське харчування і побутове обслуговування.

14.3. Сутність природного середовища як об'єкта державного регулювання.

Місцевий рівень управління природоохоронною діяльністю. Регіональний рівень управління охороною природи та природокористуванням. Національний рівень державного регулювання охорони природи та природокористування.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекційні	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки				
<i>Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки</i>	10	2	2	6
<i>Тема 2. Основні теорії державного регулювання економіки. Школи макроекономічного регулювання</i>	10	2	2	6

1	2	3	4	5
<i>Тема 3. Система державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки</i>	10	2	2	6
<i>Тема 4. Прогнозування розвитку соціально-економічних систем</i>	11	2	2	6
<i>Тема 5. Програмування та планування в системі державного регулювання економіки</i>	11	2	2	6
<i>Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-фінансове та податкове регулювання</i>	11	2	2	6
<i>Тема 7. Державне регулювання структурних зрушень та підтримка інвестиційної діяльності</i>	11	2	2	6
Разом за змістовим модулем 1	74	14	14	42
Змістовий модуль 2. Напрями реалізації політики державного регулювання економіки				
<i>Тема 8. Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності</i>	10	4	2	6
<i>Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності</i>	10	2	2	6
<i>Тема 10. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення</i>	10	2	2	6
<i>Тема 11. Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення</i>	10	2	2	6
<i>Тема 12. Державна підтримка підприємницької діяльності</i>	10	2	2	6
<i>Тема 13. Державне регулювання регіонального розвитку</i>	10	2	2	6
<i>Тема 14. Державне регулювання основних сфер господарської діяльності</i>	10	4	2	6
Разом за змістовим модулем 2	70	18	14	42
Усього годин за модулями	144	32	28	84

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їхні виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з цієї навчальної дисципліни.

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки			
<i>Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки</i>	<i>Тема семінарського заняття "Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки":</i> 1. Генезис науки про державне регулювання та її зв'язок з іншими науками. 2. Особливості становлення науки про державне регулювання в Україні. 3. Специфіка державного регулювання економіки в період політичної кризи. 4. Розгляд морфологічного аналізу як інструмента наукового дослідження для узагальнення бачення досліджуваного поняття	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 26; 27; 29 – 32; 38]
<i>Тема 3. Система державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки</i>	<i>Тема семінарського заняття "Економічна компаративістика у державному регулюванні":</i> 1. Бачення державного регулювання економіки у марксизмі. 2. Бачення державного регулювання економіки в історичній школі. 3. Бачення державного регулювання економіки в теоріях раціонального та адаптивного очікувань. 4. Визначення повноважень та функцій суб'єктів державного регулювання: Президент України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, Державна податкова адміністрація України, Фонд державного майна України, Антимонопольний комітет України	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 26; 27; 29 – 32; 38]
<i>Тема 4. Прогнозування розвитку соціально-економічних систем</i>	<i>Тема семінарського заняття "Особливості прогнозування розвитку національної економіки":</i> 1. Метод колективної експертної оцінки: "комісій", матричний, "мозкової атаки", "Дельфі". 2. Класифікація прогнозів за критеріями. 3. Принципи прогнозування і планування. 4. Особливості індикативного та директивного планування. 5. Роль планування в різних моделях державного регулювання економіки	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]

1	2	3	4
Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-фінансове та податкове регулювання	Тема семінарського заняття "Політика управління фінансовим ринком у країні": 1. Поняття державного бюджету України та державних фінансових ресурсів. 2. Доходи державного бюджету. 3. Видатки державного бюджету. 4. Фінансування дефіциту державного бюджету. 5. Регулювання міжбюджетних відносин. 6. Необхідність державного регулювання цін. 7. Формування та реалізація антиінфляційної політики	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
Змістовий модуль 2. Напрями реалізації політики державного регулювання економіки			
Тема 8. Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності	Тема семінарського заняття "Державне регулювання інноваційного розвитку в Україні": 1. Зміст державного регулювання інноваційної діяльності та органи державної влади, які здійснюють регулювання розвитку науки та техніки в Україні. 2. Формування пріоритетних напрямів інноваційного розвитку галузей економіки	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Тема семінарського заняття "Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності": 1. Державне регулювання зовнішньоекономічної (міжнародної) торгівлі. 2. Регулювання міжнародних інвестиційних процесів. 3. Державне регулювання страхового ринку та кредитно-розрахункових відносин у зовнішньоекономічній діяльності	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [16; 22; 23; 31; 39]
Тема 11. Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення	Тема семінарського заняття "Забезпечення високого рівня соціального забезпечення життя населення державою": 1. Соціальна інфраструктура та проблеми державного регулювання розвитку її галузей. 2. Регулювання доходів та витрат населення. 3. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ та послуг	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 16 – 18; 22]
Тема 12. Державна підтримка підприємницької діяльності	Семінар-дискусія за темою: "Перспективи та перешкоди розвитку малого бізнесу в Україні"	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 12; 16 – 18]
Тема 13. Державне регулювання регіонального розвитку	Тема семінарського заняття "Шляхи забезпечення регіонального розвитку в Україні": 1. Вільні економічні зони та їхнє сприяння розвитку регіонів. 2. Основні форми та методи державного регулювання економіки. 3. Місцеві бюджети як фінансова основа розвитку регіонів	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12; 24; 26; 32; 39]
Усього годин		13	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань.

Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для вирішення їх на занятті. Воно містить проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань із їхнім обговоренням, вирішення контрольних завдань, їхню перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки	<i>Завдання 1.</i> Вирішення завдань щодо оцінювання економічної та соціальної ефективності державного регулювання економіки	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
	<i>Завдання 2.</i> Прогнозування рівня основних макроекономічних показників методом екстраполяції. <i>Контрольна робота</i> за темами 1 – 4	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
	<i>Завдання 3.</i> Аналіз узгодженості думок експертів шляхом визначення коефіцієнта конкордації щодо порівняльних варіантів у процедурі побудови "дерева цілей" під час розроблення та виконання державних цільових програм. Вирішення завдань за методами планування	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [16; 22; 23; 31; 39]
	<i>Завдання 4.</i> Формування балансів витрат та споживання природного газу, нафти, електроенергії, міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]

1	2	3	4
	<i>Колоквіум за темами 1 – 6</i>	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17 – 29]
<i>Змістовий модуль 2. Напрями реалізації політики державного регулювання економіки</i>	<i>Завдання 5. Вирішення завдання щодо показників валютного ринку та рівня державного боргу. Оцінювання акцій та облігацій</i>	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 26; 27; 29 – 32; 38]
	<i>Завдання 6. Вирішення завдань за рівнем реальної заробітної плати робітників і службовців, людського потенціалу, показників ринку праці, показників збалансованості робочих місць і робочої сили</i>	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
	<i>Завдання 7. Визначення індексу пропорційного відтворення людського потенціалу, наявного людського потенціалу та індексу людського розвитку. Контрольна робота за темами 9 – 13</i>	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
	<i>Завдання 8. Розрахунок коефіцієнта економічного потенціалу та коефіцієнта територіальної концентрації виробництва Харківської області. Розроблення SWOT-аналізу для Харківської області</i>	1	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
	<i>Колоквіум за темами 8 – 13</i>	2	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12; 14 – 18; 21 – 23; 26 – 28; 31 – 39]
Разом годин за змістовими модулями		15	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки

Тема 2. Основні теорії державного регулювання економіки.

Школи макроекономічного регулювання

Розрахуйте економічні, соціальні та соціально-економічні показники ефективності державного регулювання економіки (табл. 6.2).

Показники оцінювання ефективності державного регулювання

Ознака	Показник
Соціальна ефективність	частка населення з доходами нижче прожиткового мінімуму; відношення середнього рівня пенсій до мінімального прожиткового мінімуму
Соціально-економічна ефективність	відношення народжуваності та смертності населення
Економічна ефективність	обсяг ВВП на душу населення; рівень інфляції; відношення ВВП до річного обсягу інвестицій; частка інвестицій у ВВП; продуктивність суспільної праці (відношення ВВП до числа зайнятих в суспільному виробництві); рівень безробіття; величина реальних доходів на душу населення (до прожиткового мінімуму)

Вихідні дані подано в табл. 6.3.

Вихідні дані для розрахунку показників

Показник	Базовий рік	Поточний рік
ВВП, млн грн	1 111 065	1 390 681
Населення, тис. осіб	45 706,1	45 593,3
Рівень інфляції, % до попереднього	108,9	102,1
Капітальні інвестиції, млн грн	186 673,4	193 136,2
Економічно активне населення, тис. осіб	25 150,30	25 051,60
Безробітні, тис. осіб	1 856,60	1 794,20
Частка населення з доходом менше прожиткового мінімуму, %	18	17,6
Середня заробітна плата, грн	2 633	3 025
Мінімальна заробітна плата, грн	1 004	1 135
Середній розмір пенсії, грн	800	822
Прожитковий мінімум, грн	953	1 095
Середня тривалість життя, років	65,29	+1,65 %
Народжуваність, тис. осіб	502,5	407,7
Смертність, тис. осіб	700,7	690,2

Зробити обґрунтований висновок за отриманими результатами.

Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання економіки.

Бюджетно-фінансове та податкове регулювання

Визначте обсяг офіційних трансфертів і дотацій вирівнювання на основі даних, наведених у табл. 6.4.

Таблиця 6.4

Структура доходів і видатків Харківського обласного бюджету, грн

Найменування доходів згідно з бюджетною класифікацією	Разом
1	2
ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ	1 115 090 900
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	1 050 334 100
Податки на власність	6 500 000
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів	40 542 500
Інші податки та збори	17 714 300
НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ	132 947 915
Доходи від власності та підприємницької діяльності	2 920 400
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	45 468 500
Інші неподаткові надходження	860 800
Власні надходження бюджетних установ	83 698 215
ДОХОДИ ВІД ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛОМ	471 430 100
Надходження коштів від Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння	100
Кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності	471 420 000
Кошти від продажу землі	10 000
ОФІЦІЙНІ ТРАНСФЕРТИ	?
Дотації	?
Субвенції	2 365 093 120
Субсидії	716 363 400
Усього	?
Харківська обласна рада	14 566 646
Харківська обласна державна адміністрація	17 147 971
Департаменти Харківської обласної державної адміністрації	166 078 064
Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації	593 761 716
Департамент у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації	47 674 500

1	2
Департамент охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації	1 158 081 897
Програмна класифікація видатків та кредитування місцевих бюджетів (КПКВК)	Усього
Департамент соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації	162 813 095
Департамент фінансів Харківської обласної державної адміністрації	3 080 559 460
Інші субвенції районним та міським бюджетам області, у тому числі резервний фонд обласного бюджету	28 107 133
Усього	?

Змістовий модуль 2

Напрями реалізації політики державного регулювання економіки

Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Завдання 1. Визначте сальдо поточного рахунку під час розроблення платіжного балансу за розділами "торговий баланс і послуги". Валовий внутрішній продукт (ВВП) в прогнозованому періоді складе \$15,5 млрд. Сальдо торгового балансу з країнами Співдружності Незалежних Держав (СНД) складе 5 % до ВВП, з іншими іноземними державами – 2,5 %, сальдо балансу і послуг, відповідно, 1,7 % і -1,5 % до ВВП.

Завдання 2. Визначте сальдо платіжного балансу за рахунком "рух капіталу і фінансових інструментів", якщо:

отримано кредити від Міжнародного валютного фонду (МВФ) в сумі \$13,0 млрд;

придбано казначейські векселі уряду США на суму \$105 млрд;

отримано доходи від інвестицій за кордоном – \$3 млрд;

виплачено доходи за закордонними інвестиціями – \$6 млрд;

сальдо з оплати праці мігрантів і соціальних міждержавних трансфертів – -\$8 млрд;

надано кредити державам СНД – \$15 млрд;

придбано акції нерезидентами на внутрішньому фондовому ринку на суму \$25 млрд.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 58,3 % (84 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 години). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю СРС	Години	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки				
<i>Тема 1.</i> Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	–	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18, 28]
<i>Тема 2.</i> Основні теорії державного регулювання економіки. Школи макроекономічного регулювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Морфологічний аналіз категорії "Державне регулювання економіки". Підготовка презентацій за такими питаннями: 1. Функції та принципи державного регулювання економіки. 2. Цілі державного регулювання економіки	Перевірка домашнього завдання. Презентація за темою	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18, 28]
<i>Тема 3.</i> Система державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки	Пошук, підбір та огляд літературних джерел. Підготовка презентацій за такими питаннями: марксизм, історична школа, школи раціонального та адаптивного очікувань, нова класична школа економіки, теорія економіки пропозиції, неоліберальний напрям ордолібералізму. Домашнє завдання щодо визначення повноважень та функцій суб'єктів державного регулювання: Президент України, Кабінет Міністрів України, Верховна рада України, Державна податкова адміністрація України, Фонд державного майна України, Антимонопольний комітет України	Перевірка домашнього завдання	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
<i>Тема 4.</i> Прогнозування розвитку соціально-економічних систем	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка презентацій за такими питаннями: 1. Метод колективної експертної оцінки: "комісій", матричний, "мозкової атаки", "Дельфі". 2. Класифікація прогнозів за критеріями. 3. Принципи прогнозування і планування	Підготовка доповідей	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [16; 22; 23; 31; 39]

1	2	3	4	5
<i>Тема 5.</i> Програмування та планування в системі державного регулювання економіки	Побудувати "дерево цілей" реалізації програми впровадження електронного врядування в Україні за відповідним напрямом. Тема есе "Дайте порівняльну характеристику трьом способам регулювання економіки: тотальне регулювання; ринкове саморегулювання; часткове державне регулювання"	Перевірка домашнього завдання. Підготовка есе	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 12; 16 – 18]
<i>Тема 6.</i> Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-фінансове та податкове регулювання	Підготовка доповідей за такими питаннями: 1. Поняття державного бюджету України та державних фінансових ресурсів. 2. Доходи державного бюджету. 3. Видатки державного бюджету. 4. Фінансування дефіциту державного бюджету. 5. Регулювання міжбюджетних відносин. 6. Необхідність державного регулювання цін. 7. Формування та реалізація антиінфляційної політики	Підготовка доповідей	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
<i>Тема 7.</i> Державне регулювання структурних зрушень та підтримка інвестиційної діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Питання: використання балансів у системі державного регулювання, класифікація балансів, принципи та методи складання балансів, етапи складання матеріальних балансів, функції балансів у державному регулюванні. <i>Підготовка до колоквиуму</i>	Перевірка домашнього завдання	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12; 24; 26; 32; 39]
Усього за змістовим модулем 1			42	
Змістовий модуль 2. Напрями реалізації політики державного регулювання економіки				
<i>Тема 8.</i> Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка доповідей за такими питаннями: 1. Зміст державного регулювання інноваційної діяльності та органи державної влади, які здійснюють регулювання розвитку науки та техніки в Україні. 2. Формування пріоритетних напрямів інноваційного розвитку галузей економіки	Підготовка доповідей	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
<i>Тема 9.</i> Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка доповідей за такими питаннями: 1. Державне регулювання зовнішньоекономічної (міжнародної) торгівлі. 2. Регулювання міжнародних інвестиційних процесів. 3. Державне	Перевірка домашнього завдання	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [16; 22; 23; 31; 39]

Закінчення табл. 7.1

1	2	3	4	5
	регулювання страхового ринку та кредитно-розрахункових відносин у зовнішньоекономічній діяльності			
<i>Тема 10.</i> Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення	Есе на тему "Характеристика стану ринку праці в Україні та Харківській області. Перспективи його розвитку. Аналіз статистичних даних та їхньої динаміки"	Перевірка домашнього завдання	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 12; 16 – 18]
<i>Тема 11.</i> Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Питання: 1. Соціальна інфраструктура та проблеми державного регулювання розвитку її галузей. 2. Регулювання доходів та витрат населення. 3. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ та послуг	Підготовка доповідей	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
<i>Тема 12.</i> Державна підтримка підприємницької діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел рівня розвитку малого бізнесу в Україні. Аналіз статистичних даних	Перевірка домашнього завдання	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 13; 17; 18; 28]
<i>Тема 13.</i> Державне регулювання регіонального розвитку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Питання для доповідей: 1. Вільні економічні зони та їхнє сприяння розвитку регіонів. 2. Основні форми та методи державного регулювання економіки. 3. Місцеві бюджети як фінансова основа розвитку регіонів	Підготовка доповіді	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [16; 22; 23; 31; 39]
<i>Тема 14.</i> Державне регулювання основних сфер господарської діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Питання: 1. Показники промислового виробництва. 2. Державне регулювання якості та конкурентоспроможності продукції. 3. Державне регулювання земельних відносин. 4. Агрохолдинги. 5. Кадастрова оцінка сільськогосподарських угідь. 6. Сутність та цілі регулювання будівельного комплексу. 7. Завдання державного регулювання транспортного комплексу	Перевірка домашнього завдання	6	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [11; 12; 16 – 18]
Усього за змістовим модулем 2			42	
<i>Підготовка до іспиту</i>			4	Основна: [1 – 9]. Додаткова: [12 – 17; 19; 20; 23; 26 – 40]
Усього за модулями			88	

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовий модуль 1

Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки

Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки

1. Що означає поняття "державне регулювання економіки"?
2. Сутність кейнсіанського наукового підходу до участі держави в регулюванні економіки.
3. Хто перший обґрунтував необхідність і практичне значення державного регулювання ринкової економіки?
4. Коли потрібне державне регулювання ринкової економіки?
5. Мотиви щодо необхідності переходу України до регульованого ринку.
6. Яких цілей можна досягти в результаті реструктуризації економіки України?
7. Хто з президентів США першим рекомендував дотримуватися принципів кейнсіанства?
8. Хто є носіями економічних інтересів?
9. Які групи інтересів ураховуються у процесі регулювання економіки?
10. Основні ознаки європейської та американської моделей регулювання ринку цінних паперів.

Тема 2. Основні теорії державного регулювання економіки. Школи макроекономічного регулювання

1. У чому особливості державного регулювання економіки в класичній економічній теорії?
2. Який внесок у розвиток державного регулювання внесли представники марксизму?
3. Особливості розуміння ролі держави в теорії інституціоналізму.
4. Чим відрізняються теорія економіки пропозиції та неоліберальний напрям ордолібералізму щодо інструментів державного регулювання?
5. Чим відрізняються школи раціонального та адаптивного очікувань щодо інструментів державного регулювання?

Тема 3. Система державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки

1. Основні критерії визначення державного макроекономічного регулювання.
2. Ознаки системи державного макроекономічного регулювання.
3. Особливості субстанційної, сутнісної та функціональної структурних підсистем державного макроекономічного регулювання.
4. Від яких чинників залежать цілі державного регулювання економіки? Основні складові класичного "набору" цілей державного регулювання економіки.
5. Що розуміють під методами державного регулювання економіки?
6. На які групи поділяються методи державного регулювання за формами впливу на суб'єкти ринку?
7. Найсуттєвіші відмінності між адміністративними економічними методами державного регулювання.
8. Особливості правових і адміністративних методів регулювання економіки.
9. У чому конкретно проявляються економічні методи регулювання?
10. Основні способи державного регулювання економіки.
11. Конкретні цілі державного регулювання в умовах переходу України до ринкових відносин.
12. Основні завдання розроблення системи державного регулювання економіки.
13. Загальні принципи державного регулювання економіки.
14. Сутність функції державного регулювання в перерозподілі доходу.
15. Які найсуттєвіші функції регулювання необхідно реалізувати в умовах трансформації економіки України?
16. Основні завдання державних органів управління в реалізації функцій регулювання економіки.
17. Основні форми державного регулювання економіки

Тема 4. Прогнозування розвитку соціально-економічних систем

1. Сутність прогнозування в забезпеченні державного регулювання економіки.
2. Назвіть методи індивідуального експертного оцінювання.
3. Назвіть методи колективного експертного оцінювання.

4. У чому переваги та недоліки кількісних та якісних методів оцінювання?
5. Опишіть сутність методу "Дельфі".
6. Опишіть сутність методу "комісій".
7. Опишіть сутність матричного методу та "мозкової атаки". Функції соціально-економічних і науково-технічних програм.
8. Дайте класифікацію прогнозів за критеріями.

Тема 5. Програмування та планування в системі державного регулювання економіки

1. Особливості забезпечення розроблення плану інформаційною базою.
2. Вимоги, що висуваються до розроблення плану.
3. Сутність індикативного і стратегічного планування у здійсненні державного регулювання.
4. Основні складові системи соціально-економічних норм і нормативів.
5. Основні принципи розрахунку нормативів споживання товарів і надання платних послуг.
6. Методи розроблення нормативів споживання товарів і надання платних послуг.
7. Основні етапи формування системи нормативних параметрів розвитку матеріальної бази соціальної інфраструктури.
8. Норми і нормативи, які використовують у регулюванні соціального розвитку.
9. Особливості використання економіко-екологічних норм і нормативів у державному регулюванні окремих сфер.

Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-фінансове та податкове регулювання

1. Принципи оподаткування та їхній вплив на соціально-економічний розвиток країни.
2. Особливості державного регулювання у сфері оподаткування.
3. Вплив державних асигнувань і дотацій на процес функціонування економіки.
4. Основні функції ціни у відтворювальному процесі ринкової економіки.

5. Заходи держави щодо регулювання цін.
6. Значення державного замовлення для регулювання виробництва.
7. Функції мита і митних податків у системі державного регулювання.
8. Сутність фінансово-кредитних відносин як сфери державного впливу.

Тема 7. Державне регулювання структурних зрушень та підтримка інвестиційної діяльності

1. Дайте характеристику поняттю "економічна кон'юнктура".
2. Поясніть сутність механізму кон'юнктурної політики держави.
3. У чому різниця між етапами ділових циклів?
4. У чому полягає антициклічна політика держави?
5. Опишіть процедуру використання балансів у системі державного регулювання.
6. Дайте класифікацію балансів, принципи та методи їхнього складання.
7. Етапи складання та функції матеріальних балансів у державному регулюванні.

Змістовий модуль 2

Напрями реалізації політики державного регулювання економіки

Тема 8. Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності

1. Чому держава прагне стимулювати нарощування інноваційного потенціалу?
2. У чому полягають основні засади державної науково-технічної та інноваційної політики?
3. Назвіть форми регулювання науково-технічної діяльності.
4. Дайте визначення змісту державного регулювання інноваційної діяльності.
5. Які органи державної влади здійснюють регулювання розвитку науки та техніки в Україні?
6. Назвіть пріоритетні напрями інноваційного розвитку галузей економіки України.

Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

1. Який інструментарій використовує держава для регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
2. Які ви знаєте форми і засоби державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
3. Що таке "платіжний баланс"?
4. Яка структура платіжного балансу?
5. Основні інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної (міжнародної) торгівлі.
6. Яким чином здійснюється регулювання міжнародних інвестиційних процесів?
7. Опишіть сутність державного регулювання страхового ринку.
8. У чому полягають кредитно-розрахункові відносини у зовнішньоекономічній діяльності?

Тема 10. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення

1. Які ви знаєте теорії зайнятості населення?
2. У чому полягає державна політика зайнятості?
3. Які особливості державної політики зайнятості в Україні?
4. У чому полягає державне регулювання оплати праці?
5. Які особливості державного регулювання оплати праці в Україні?
6. Економічні та адміністративні важелі регулювання ринку праці в Україні.
7. Особливості соціально-економічного розвитку ринку праці в Україні.
8. Особливості соціально-економічного розвитку ринку праці в Харківській області.
9. Назвіть перспективи розвитку ринку праці в Україні та Харківській області.

Тема 11. Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення

1. Принципи державного регулювання розвитку соціальної сфери.
2. У чому полягає концепція соціальної ринкової економіки?
3. Чому для забезпечення соціальних гарантій потрібне втручання держави?
4. Яка соціальна політика в Україні?

5. Назвіть особливості соціальної політики України на поточному етапі.

6. Яка структура соціальної інфраструктури в Україні та напрями її регулювання?

7. Сформулюйте основні завдання і показники соціального розвитку.

8. Яким чином здійснюється регулювання доходів та витрат населення?

9. Як можна регулювати обсяг споживання матеріальних благ та послуг?

Тема 12. Державна підтримка підприємницької діяльності

1. Чому у країнах з ринковою економікою підтримується розвиток малого підприємництва?

2. Основа системи державного регулювання малого підприємництва.

3. Яка роль держави у становленні підприємницького середовища в Україні?

4. У чому полягає механізм державного регулювання підприємництва і яка його мета?

5. У чому головні елементи підтримки малого підприємництва з боку держави?

6. Особливості державного регулювання підприємництва в Україні.

Тема 13. Державне регулювання регіонального розвитку

1. Які є об'єкти регіональної політики?

2. Хто є суб'єктами регіональної політики?

3. Визначте основні цілі регіональної політики.

4. Назвіть принципи регіональної політики.

5. Які головні складові частини державної регіональної політики?

6. У чому полягає роль органів державного управління і місцевого самоврядування в економічному розвитку регіону?

7. Які основні завдання центральних органів державної виконавчої влади?

8. Назвіть складові частини механізму реалізації регіональної економічної політики.

9. Механізм створення та функціонування вільних економічних зон.

10. Яка роль місцевих бюджетів як основи розвитку регіонів?

Тема 14. Державне регулювання основних сфер господарської діяльності

1. Соціально-економічне значення державного регулювання сфери виробничої діяльності.
2. Чинники, що визначають пропорції між промисловістю та сільським господарством.
3. Мета державного регулювання міжгалузевих пропорцій.
4. Чому стан природного середовища є сферою державного регулювання?
5. Функції регулювання охорони природи та управління природокористуванням, що здійснюються на державному рівні.
6. Які функції управління природокористуванням належать до регіонального рівня?
7. Специфіка місцевого рівня управління природоохоронною діяльністю.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні, групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;
- в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так й інтерактивних навчальних технологій, серед яких:

лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1).

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набутті навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Таблиця 9.1

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки	Лекція проблемного характеру з питання "Екстерналії ринку", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Основні теорії державного регулювання економіки. Школи макроекономічного регулювання	Міні-лекція з питання "Сучасні теорії державного регулювання економіки", банки візуального супроводу
<i>Тема 3.</i> Система державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки	Лекція проблемного характеру з питання "Вибір методів державного регулювання економіки", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Прогнозування розвитку соціально-економічних систем	Міні-лекція з питання "Складності прогнозування соціально-економічних систем", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 5.</i> Програмування та планування в системі державного регулювання економіки	Лекція проблемного характеру з питання "Розроблення плану розвитку територій", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу

1	2
<i>Тема 6.</i> Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-фінансове та податкове регулювання	Лекція проблемного характеру з питання "Вибір інструментів бюджетно-фінансового та податкового регулювання"
<i>Тема 7.</i> Державне регулювання структурних зрушень та підтримка інвестиційної діяльності	Міні-лекція з питання "Інвестиційна привабливість України та шляхи її підвищення", банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності	Міні-лекція з питання "Сучасні напрями інноваційного розвитку економіки України та напрями їхньої підтримки державою", банки візуального супроводу
<i>Тема 9.</i> Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Лекція проблемного характеру з питання "Особливості реалізації стратегій заміщення імпорту в розвитку національної економіки", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 10.</i> Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення	Міні-лекція з питання "Сучасні напрями подолання безробіття", банки візуального супроводу
<i>Тема 11.</i> Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення	Лекція проблемного характеру з питання "Стратегія забезпечення високого рівня життя населення: проблеми реалізації", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 12.</i> Державна підтримка підприємницької діяльності	Міні-лекція з питання "Головні перешкоди розвитку малого та середнього бізнесу в Україні", банки візуального супроводу
<i>Тема 13.</i> Державне регулювання регіонального розвитку	Лекція проблемного характеру з питання "Розроблення стратегії розвитку регіонів", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 14.</i> Державне регулювання основних сфер господарської діяльності	Міні-лекція з питання "Створення умов державним урядом для динамічного розвитку провідних галузей економіки"

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, переважно, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семинарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їхню селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану оцінку* результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового іспиту, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль з цієї навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- проведення письмової контрольної роботи;
- експрес-опитування.

Модульний контроль з цієї навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Він проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового іспиту. **Семестрові іспити** – це форма оцінювання підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання є: здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамот-

ність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. У процесі оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені. Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та містить практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(повне найменування вищого навчального закладу)

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Спеціальність 051 "Економіка"

Спеціалізація "Економічна теорія"

Семестр 2

Навчальна дисципліна "Державне регулювання економіки"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (стереотипне)

Визначте ефективність державного регулювання цін. За даними, наведеними в табл. 1, визначте та проаналізуйте: реальний ВВП у кожному році; рік, у якому використовується дефлювання або інфлювання ВВП. Зробіть висновки.

Таблиця 1

Обсяги номінального ВВП та індекси цін

Роки	ВВП номінальний, млрд грн	Індекси цін, %
1-й	754	125
2-й	854	87
3-й	954	142
4-й	857	135

Завдання 2 (стереотипне)

Оцініть ефективність інструмента фінансово-кредитного регулювання економіки. Визначте теперішню вартість облігацій, якщо їхня вартість через два роки становитиме 1 200 грн, а процентна ставка дорівнює 15,4 %.

Завдання 3 (стереотипне)

Оцініть пріоритетність важелів активної структурної політики України. Встановіть узгодженість думок експертів (табл. 2). Зробіть висновки.

Таблиця 2

Оцінка думок експертів

№ п/п	Важелі активної структурної політики	Експерти									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Державна програма структурних перетворень	4	3	4	4	3	4	4	4	3	3
2	Пряме державне інвестування програм структурної перебудови економіки	6	7	6	5	6	7	6	6	5	6
3	Створення спеціальних фондів	2	1	1	2	2	1	1	1	2	1
4	Залучення та власних приватних інвестицій	5	5	5	6	5	5	5	7	7	5
5	Податкові та кредитні пільги	7	6	7	7	7	6	7	5	6	7
6	Згортання виробництва в депресивних галузях	3	4	2	3	4	3	3	2	4	4
7	Програми перепідготовки кадрів	1	2	3	1	1	2	2	3	1	2
Сума											

Завдання 4 (діагностичне)

На основі наведених у табл. 3 даних розрахувати за роками такі показники: індекс тривалості життя; індекс досягнутого рівня освіти; індекс скоригованого реального ВВП на душу населення та індекс людського розвитку. Зробити обґрунтовані висновки та запропонувати шляхи покращення умов людського розвитку.

Таблиця 3

Вихідні дані для розрахунку показників

Роки	Очікувана тривалість життя з народження, років	Грамотність серед дорослого населення, %	Кількість дітей віком 0 – 17 років	Кількість дітей у дошкільних навчальних закладах	Кількість дітей у загально-освітніх навчальних закладах	Кількість дітей у професійно-технічних навчальних закладах	ВВП, млн грн	Кількість наявного населення, тис. осіб	Курс валюти (грн, за 100 дол. США)
2013	71,02	99,6	8 003,3	1 354	4 292	409,4	1 302 079	45 633,6	799
2014	71,15	99,7	7 971,6	1 428	4 222	423,3	1 411 238	45 553,0	799,3
2015	71,37	99,8	7 990,4	1 471	4 204	391,2	1 505 485	45 426,2	799,3

Завдання 5 (евристичне)

Запропонуйте стратегії державного регулювання ринку праці та зайнятості населення для Харківського регіону на основі використання методики SWOT-аналізу.

Затверджено на засіданні

кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20 ____ р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни "Державне регулювання економіки" здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами. Максимальна оцінка за вирішення екзаменаційного білета складає 40 балів.

Екзаменаційний білет містить п'ять завдань (три стереотипні, одне діагностичне та одне евристичне завдання), які перевіряють рівень оволодіння студентами професійними компетентностями щодо оцінювання ефективності інструментарію фінансово-кредитного регулювання економіки, державного регулювання цін, динаміки зведеного національного рахунку товарів та послуг, пріоритетності важелів активної структурної політики України, стратегій державного регулювання інноваційного розвитку економіки, державного регулювання інвестиційної діяльності та державного регулювання ринку праці й зайнятості населення.

Стереотипне (№ 1 – 3) завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями зі здійснення розрахунків показників: інструментарію фінансово-кредитного регулювання економіки, державного регулювання цін, динаміки зведеного національного рахунку товарів та послуг.

Діагностичне (№ 4) завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями із синтезу та аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування економіки України з метою розроблення стратегій державного регулювання інноваційного розвитку економіки, державного регулювання інвестиційної діяльності та державного регулювання ринку праці та зайнятості населення.

Евристичне (№ 5) завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями з пріоритетності важелів активної структурної політики України щодо важливості заходів економічного та соціального розвитку України, з оцінювання економічних, соціальних та соціально-економічних показників ефективності державного регулювання економіки.

Алгоритм вирішення кожного завдання містить окремі етапи, які відрізняються складністю, трудомісткістю та значенням для вирішення завдання. Тому окремі завдання та етапи їхнього вирішення оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

1. Оцінка за правильність виконання стереотипних завдань (№ 1 – 3) дорівнює **7 балам**:

2 бали – за правильне подання та використання методичного апарату, зокрема формул та позначення до них;

2 бали – за арифметичну правильність розрахунків та охайність подання результатів;

1 бал – за правильне наведення одиниць вимірювання показників;

2 бали – за наявність і ґрунтовність висновку.

2. Оцінка за правильність виконання діагностичного завдання (№ 4) дорівнює **9 балам**:

2 бали – за правильне подання та використання методичного апарату, зокрема формул та позначення до них;

3 бали – за арифметичну правильність розрахунків;

1 бал – за правильне наведення одиниць вимірювання показників;

3 бали – за логічну послідовність і ґрунтовність висновку.

3. Оцінка за правильність виконання евристичного завдання (№ 5) дорівнює **10 балам**:

4 бали – за правильне подання та використання методичного апарату;

6 балів – за логічну послідовність, аргументованість і ґрунтовність висновку.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Методи та форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Максимальний бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки					30		
Знання, вміння та навички використання базових понять державного регулювання економіки Здатність визначити головні чинники, які обумовлюють необхідність державного регулювання та проводити компаративний аналіз економічних систем і механізмів	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки	Робота на лекції	1
		2	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою "Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки"	Активна участь у занятті	–	
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	–	–

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність відрізнати особливості державного регулювання економіки з позиції різних науково-теоретичних підходів та економічних шкіл	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Основні теорії державного регулювання економіки. Школи макроекономічного регулювання	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Вирішення завдань щодо оцінювання економічної та соціальної ефективності державного регулювання економіки	Активна участь у практичному занятті	3
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Морфологічний аналіз категорії "Державне регулювання економіки". Підготовка презентацій за такими питаннями: 1. Функції та принципи державного регулювання економіки. 2. Цілі державного регулювання економіки	Перевірка домашнього завдання. Презентація за темою	–
Здатність використовувати різні методи державного регулювання економіки залежно від поставлених цілей, визначати ролі суб'єктів управління державою в її розвитку	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Система державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки	Робота на лекції	0,5
			2	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою "Основні теорії державного регулювання економіки. Школи макроекономічного регулювання"	Презентація за темою	3
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел. Підготовка презентацій за такими питаннями: марксизм, історична школа, школи раціонального та адаптивного очікувань, нова класична школа економіки, теорія економіки пропозиції, неоліберальний напрям ордолібералізму. Домашнє завдання щодо визначення повноважень та функцій суб'єктів державного регулювання: Президент України, Кабінет Міністрів України, Верховна рада України, Державна податкова адміністрація України, Фонд державного майна України, Антимонопольний комітет України	Перевірка домашнього завдання	1
Здатність формувати прогнози соціально-економічного розвитку країни на основі використання різних методів (експертних, екстраполяції та ін.)	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Прогнозування розвитку соціально-економічних систем	Робота на лекції	0,5
			1	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою "Прогнозування розвитку соціально-економічних систем"	Доповідь	1
			1	Практичне заняття	Вирішення завдань щодо прогнозування рівня основних макроекономічних показників методом екстраполяції	Контрольна робота за темами 1 – 4	4
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка презентацій за такими питаннями: 1. Метод колективної експертної оцінки: "комісій", матричний, "мозкової атаки", "Дельфі". 2. Класифікація прогнозів за критеріями. 3. Принципи прогнозування і планування	Підготовка доповідей	–

1	2	3	4	5	6		
Здатність здійснювати узгодженість думок експертів на основі використання управлінського інструментарію. Розробляти "дерева цілей"	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Програмування та планування в системі державного регулювання економіки	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Аналіз узгодженості думок експертів шляхом визначення коефіцієнта конкордації щодо порівняльних варіантів у процедурі побудови "дерева цілей" під час розроблення та виконання державних цільових програм, вирішення завдань за методами планування	Активна участь у практичному занятті	–
		СРС	5	Підготовка до занять	Побудувати "дерево цілей" реалізації програми впровадження електронного врядування в Україні за відповідним напрямом. Тема есе "Дайте порівняльну характеристику трьом способам регулювання економіки: тотальне регулювання; ринкове саморегулювання; часткове державне регулювання економіки"	Перевірка домашнього завдання. Підготовка есе	– 3
Здатність оцінювати рівень фінансово-кредитного регулювання економіки, бюджетно-фінансового та податкового регулювання	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-фінансове та податкове регулювання	Робота на лекції	0,5
			1	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою "Фінансово-кредитне і бюджетно-фінансове регулювання економіки"	Презентація доповідей	2
			1	Практичне заняття	Формування балансів витрат та споживання природного газу, нафти, електроенергії, міжгалузевий баланс виробництва та розподілу продукції		
СРС	5	Підготовка до занять	Підготовка доповідей за такими питаннями: 1. Поняття державного бюджету України та державних фінансових ресурсів. 2. Доходи державного бюджету. 3. Видатки державного бюджету. 4. Фінансування дефіциту державного бюджету. 5. Регулювання міжбюджетних відносин. 6. Необхідність державного регулювання цін. 7. Формування та реалізація антиінфляційної політики	Підготовка доповідей	–		
Здатність розробляти баланси в системі державного регулювання, їх класифікувати	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Державне регулювання структурних зрушень та підтримка інвестиційної діяльності	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовим модулем 1	Підсумкова контрольна робота	8
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Питання: використання балансів у системі державного регулювання, класифікація балансів, принципи та методи складання балансів,	Перевірка домашнього завдання	–

1	2	3	4	5	6			
			етапи складання матеріальних балансів, функції балансів у державному регулюванні. Підготовка до колоквиуму					
Змістовий модуль 2. Напрями реалізації політики державного регулювання економіки					30			
Здатність розробляти та використовувати прикладний інструментарій державного регулювання економіки	Здатність оцінювати вплив державних органів на реалізацію інноваційної політики в Україні	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності	Робота на лекції	0,5
			1	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою "Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності"	Презентація доповідей	2	
			1	Практичне заняття	Вирішення завдання щодо показників валютного ринку та рівня державного боргу. Оцінювання акцій та облігацій	Робота на парі	–	
		9	СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка доповідей за такими питаннями: 1. Зміст державного регулювання інноваційної діяльності та органи державної влади, які здійснюють регулювання розвитку науки та техніки в Україні. 2. Формування пріоритетних напрямів інноваційного розвитку галузей економіки	Підготовка доповідей	–
	Ауд.			2	Лекція	Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Робота на лекції	0,5
	2			Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою "Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності"	Активна участь у семінарському занятті	–	
		10	СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка доповідей за такими питаннями: 1. Державне регулювання зовнішньоекономічної (міжнародної) торгівлі. 2. Регулювання міжнародних інвестиційних процесів. 3. Державне регулювання страхового ринку та кредитно-розрахункових відносин у зовнішньоекономічній діяльності	Перевірка домашнього завдання	1
	Ауд.			2	Лекція	Тема 10. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення	Робота на лекції	0,5
	2			Практичне заняття	Вирішення завдань за рівнем реальної заробітної плати робітників і службовців, людського потенціалу, показників ринку праці, показників збалансованості робочих місць і робочої сили	Активна участь у виконанні практичних завдань	–	
		СРС	6	Підготовка до занять	Есе на тему "Характеристика стану ринку праці в Україні та Харківській області. Перспективи його розвитку. Аналіз статистичних даних та їхньої динаміки"	Перевірка домашнього завдання	3	

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність визначати індекс людського розвитку та розробляти заходи щодо його підвищення	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 11. Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення	Робота на лекції	0,5
			1	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою "Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення"	Презентація доповідей	2
			1	Практичне заняття	Вирішення завдань щодо визначення індексу пропорційного відтворення людського потенціалу, наявного людського потенціалу та індексу людського розвитку. Контрольна робота за темами 8 – 10	Активна участь у виконанні практичних завдань. Контрольна робота за темами 8 – 10	– 4
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Питання: 1. Соціальна інфраструктура та проблеми державного регулювання розвитку її галузей. 2. Регулювання доходів та витрат населення. 3. Регулювання обсягу споживання матеріальних благ та послуг	Підготовка доповідей	–
Здатність розробляти заходи з підтримки підприємницької діяльності, середнього та малого бізнесу в Україні	12	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Державна підтримка підприємницької діяльності	Робота на лекції	0,5
			2	Семінарське заняття	Семінар-дискусія за темою "Перспективи та перешкоди розвитку малого бізнесу в Україні"	Активна участь у занятті	3
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел рівня розвитку малого бізнесу в Україні. Аналіз статистичних даних	Перевірка домашнього завдання	–
Здатність оцінювати регіональну економічну політику та шляхи її реалізації в Україні. Розробляти стратегії розвитку для окремих областей і регіонів	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 13. Державне регулювання регіонального розвитку	Робота на лекції	0,5
			1	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою "Державне регулювання регіонального розвитку"	Презентація доповіді	2
			1	Практичне заняття	Вирішення завдань. Розрахунок коефіцієнта економічного потенціалу та коефіцієнта територіальної концентрації виробництва Харківської області. Розроблення SWOT-аналізу для Харківської області	Активна участь у виконанні практичних завдань	–
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Питання для доповідей: 1. Вільні економічні зони та їхнє сприяння розвитку регіонів. 2. Основні форми та методи державного регулювання економіки. 3. Місцеві бюджети як фінансова основа розвитку регіонів	Підготовка доповіді	–

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
Здатність розробляти та впроваджувати інструментарій регулювання діяльності основних сфер господарювання	14	Ауд.	2	Лекція Тема 14. Державне регулювання основних сфер господарської діяльності	Робота на лекції	1	
		Ауд.	2	Семінарське заняття	Колоквіум за змістовим модулем 2	Підсумкова контрольна робота	8
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Питання: 1. Показники промислового виробництва. 2 Державне регулювання якості та конкурентоспроможності продукції. 3. Державне регулювання земельних відносин. 4. Агрохолдинги. 5. Кадастрова оцінка сільськогосподарських угідь. 6. Сутність та цілі регулювання будівельного комплексу. 7. Завдання державного регулювання транспортного комплексу	Перевірка домашнього завдання	1
Сесія	Ауд.	2	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40	
		8	Іспит	Виконання завдань екзаменаційного білета			
		СРС	8	Підготовка до екзамену			Повторення матеріалів змістових модулів

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота														Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	40	100
1	3,5	4,5	5,5	4	2,5	1	2,5	1,5	3,5	6,5	3,5	2,5	2		
Колоквіум							Колоквіум								
8							8								

Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекції	Практичні	ДЗ	Есе	Семинар-дискусія	Презентація	Поточні КР	Колоквіум	Усього
ЗМ 1	Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки	1	-	-	-	-	-	-	8	30
	Тема 2. Основні теорії державного регулювання економіки. Школи макроекономічного регулювання	0,5	-	-	-	-	3	-		
	Тема 3. Система державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки	0,5	-	1	-	-	3	-		
	Тема 4. Прогнозування розвитку соціально-економічних систем	0,5	1	-	-	-	-	4		
	Тема 5. Програмування та планування в системі державного регулювання економіки	1	-	-	3	-	-	-		
	Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-фінансове та податкове регулювання	0,5	-	-	-	-	2	-		
	Тема 7. Державне регулювання структурних зрушень та підтримка інвестиційної діяльності	1	-	-	-	-	-	-		
ЗМ 2	Тема 8. Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності	0,5	-	-	-	-	2	-	8	30
	Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	0,5	-	1	-	-	-	-		
	Тема 10. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення	0,5	-	-	3	-	-	-		
	Тема 11. Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення	0,5	-	-	-	-	2	4		
	Тема 12. Державна підтримка підприємницької діяльності	0,5	-	-	-	3	-	-		
	Тема 13. Державне регулювання регіонального розвитку	0,5	-	-	-	-	2	-		
	Тема 14. Державне регулювання основних сфер господарської діяльності	1	-	1	-	-	-	-		
Усього		9	1	3	6	3	14	8	16	60

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : підручник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. – Київ : Знання, 2008. – 398 с.
2. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко [та ін.]. – 2-ге вид., доопрац. і допов. – Київ : КНЕУ, 2005. – 440 с.
3. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка ; Міністерство освіти і науки України. – 6-е вид., випр. і допов. – Київ : Знання, 2007. – 214 с.
4. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур, О. Г. Кубай ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України ; Міністерство аграрної політики і продовольства України ; ВНАУ. – Київ : Хай-Тек Прес, 2011. – 427 с.

5. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки : підручник / І. Р. Михасюк, Л. А. Швайка ; М-во освіти і науки України ; Львівський національний університет ім. І. Франка ; Укр. акад. друкарства. – Львів : Магнолія плюс, 2006. – 215 с.

6. Скрипник А. В. Державне регулювання економіки (податки, бюджет, корупція, вибори) : навч. посіб. для студ. вузів / А. В. Скрипник. – Київ : ЦУЛ, 2002. – 296 с.

7. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Д. М. Стеченко. – 2-ге вид., стер. – Київ : Знання, 2004. – 262 с.

8. Черевко Г. В. Державне регулювання економіки в АПК : навч. посіб. / Г. В. Черевко. – Київ : Знання, 2006. – 339 с.

9. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : підручник / Л. А. Швайка. – Київ : Знання, 2008. – 462 с.

12.2. Додаткова

10. Андрусенко Г. О. Державне регулювання макроекономічними процесами : опорний конспект лекцій / Г. О. Андрусенко, Г. І. Мостовий. – Харків : ХРІДУ НАДУ "Магістр", 2003. – 168 с.

11. Атаманчук Г. В. Государственное управление (организационно-функциональные вопросы) : учеб. пособ. / Г. В. Атаманчук. – Москва : ОАО НПО "Экономика", 2000. – 302 с.

12. Бакуменко В. Методологія державного управління: проблеми становлення та подальшого розвитку / В. Бакуменко, В. Князєв, Ю. Сурмін // Вісник УАДУ. – 2003. – № 2. – С. 18.

13. Бартенев С. А. Экономические теории и школы / С. А. Бартенев. – Москва : БЕК, 1996. – 352 с.

14. Біленчук П. Д. Місцеві податки і збори: правове регулювання : навч. посіб. / П. Д. Біленчук, М. Т. Задояний, В. А. Форостовець / під ред. П. Д. Біленчука. – Київ : АТІКА, 1999. – 120 с.

15. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії / Ш. Бланкарт. – Київ : Либідь, 2000. – 654 с.

16. Бунина М. К. Национальная экономика / М. К. Бунина. – Москва : Палеотип, 2002. – 488 с.

17. Бурцев В. В. Система государственного контроля / В. В. Бурцев // Финансы. – 2000. – № 9. – С. 47–49.

18. Бюджетно-податкова політика в Україні (проблеми та перспективи розвитку) : зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф. – Ірпінь : Акад. ДПС України, 2002. – 699 с.

19. Веклич О. О. Економічний механізм екологічного регулювання в Україні / О. О. Веклич. – Київ : Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів, 2003. – 88 с.
20. Воротін В. Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій : монографія / В. Є. Воротін. – Київ : УАДУ, 2002. – 392 с.
21. Гапчин А. М. Оцінка інструментів і важелів фінансового механізму формування і розвитку економічного потенціалу / А. М. Гапчин // Економіка та держава. – 2007. – № 3. – С. 27–31.
22. Гардаш С. В. Федеральная налоговая система США: современные особенности / С. В. Гардаш // США-Канада: экономика, политика, культура. – 2000. – № 8. – С. 18–36.
23. Гринів Л. С. Національна економіка : навч. посіб. / Л. С. Гринів, М. В. Кічурчак. – Львів : Магнолія, 2008. – 464 с.
24. Гудзь О. Фінансово-кредитний механізм в системі державного управління аграрного сектора економіки / О. Гудзь, О. Степасюк // Науковий вісник НАУ. – 2001. – Вип. 37 – С. 290–293.
25. Добрянська Л. О. Підходи до формування економічної політики в умовах сучасної кризи / Л. О. Добрянська // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 2. – С. 241–248.
26. Державне управління : словник-довідник / під ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. – Київ : УАДУ, 2002. – 228 с.
27. Державне управління і менеджмент : навч. посіб. у табл. і схемах / [Г. С. Одинцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін.] ; під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одинцової. – Харків : ХРІДУ УАДУ, 2002. – 492 с.
28. Егоров В. В. Прогнозирование национальной экономики / В. В. Егоров, Г. А. Парсаданов. – Москва : ИНФРА-М, 2001. – 184 с.
29. Кульманн А. Экономические механизмы / А. Кульманн ; [пер. с фр.] ; под ред. Н. И. Хрустальной. – Москва : Прогресс : Универс, 1993. – 192 с.
30. Кундрик М. Т. Податкове регулювання системи екологічних інновацій в Україні / М. Т. Кундрик // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 2 – С. 218–228.
31. Лазор О. Я. Фінансово-економічні важелі реалізації екологічної політики / О. Я. Лазор // Збірник наукових праць Української академії державного управління. – Київ : УАДУ, 2002. – Вип. 2. – С. 188–195.

32. Могильний О. М. Державне регулювання аграрного виробництва в період трансформації економіки / О. М. Могильний. – Київ : ІАЕ УААН, 2002. – 430 с.
33. Національна економіка : навч. посіб. / за ред. В. М. Тарасовича. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 280 с.
34. Національна економіка : підручник / за ред. П. В. Круша. – Київ : Каравела, 2008. – 416 с.
35. Осауленко О. Г. Сталий соціально-економічний розвиток: моделювання та управління / О. Г. Осауленко. – Київ : УАДУ, 2000. – 176 с.
36. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навч. посіб. / Ю. В. Пасічник. – Київ : Знання-Прес, 2002. – С. 368.
37. Пушкар Т. А. Государственное регулирование экономики : конспект лекций / Т. А. Пушкар. – Харьков : ХНАГХ, 2006. – 62 с.
38. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004 – 2015) "Шляхом Європейської інтеграції" / авт. кол. А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, В. Ф. Янукович та ін. ; Нац. ін-т стратег. дослідж. ; Ін-т екон. прогнозування НАН України ; М-во економіки та з питань Європ. інтегр. України. – Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
39. Шамхалов Ф. Государство и экономика. Основы взаимодействия : учебник / Ф. Шамхалов – Москва : ЗАО "Экономика", 2005. – 727 с.
40. Шамхалов Ф. Теория государственного управления / Ф. Шамхалов. – Москва : Экономика, 2002. – 638 с.

12.3. Інформаційні ресурси

41. Восемь ключевых факторов (движущих сил), обеспечивающих успех проекта [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.pmo.ru/eight.php>.
42. Екомасов В. В. Создаем кадровый резерв [Электронный ресурс] / В. В. Екомасов // Кадры предприятия. – 2003. – № 10. – С. 33–47. – Режим доступа к журналу : <http://dis.ru/librarv/kp/arcliive/2003/10.html>.
43. Інформаційний ресурс Міністерства економіки України і уповноваженого органу з державних закупівель [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
44. Опарина Н. Управление текучестью кадров / Н. Опарина // Кадровый менеджмент. – № 4 (171). – 2004. – С. 57–61. [Электронный ресурс]. – Режим доступа к журналу : <http://magazine.hrm.ru/hrm.nsf>.
45. Программная платформа "А2" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.advanta-group.ru>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Державне регулювання економіки"

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Пререквізити	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного регулювання економіки					
Тема 1. Об'єктивна необхідність і теоретичні основи державного регулювання економіки					
Здатність визначити головні чинники, які обумовлюють необхідність державного регулювання та проводити компаративний аналіз економічних систем і механізмів	Державне регулювання економіки: поняття, наука, управлінська діяльність	Знання об'єктивної необхідності, функцій, принципів, об'єктів і суб'єктів державного регулювання економіки в сучасних умовах	Розраховувати економічні, соціальні та соціально-економічні показники ефективності державного розвитку	Презентувати результати розрахунків та доводити їх до керівництва	Відповідальність за правильність виконаних розрахунків
Тема 2. Основні теорії державного регулювання економіки. Школи макроекономічного регулювання					
Використання отриманих результатів розрахунків оцінювання економічної та соціальної ефективності державного регулювання економіки для аналізу галузевої структури економіки	Основні теорії історичного економічного розвитку	Знання історичних шкіл, шкіл раціонального та адаптивного очікувань, нової класичної школи економіки, теорії економіки пропозиції, неоліберального напряму ордолібералізму	Вирішення ситуації щодо оцінювання економічної та соціальної ефективності державного регулювання економіки	Презентувати результати отриманих розрахунків та доводити їх до керівництва	Відповідальність за точність і коректність отриманих розрахунків, самостійно обирати необхідні методи для проведення розрахунків

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Система державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки					
Використовувати методи державного регулювання економіки для складання плану регуляторних заходів	Зміст і основні складові системи державного регулювання економіки	Знання методів державного регулювання економіки, повноважень та функцій суб'єктів державного регулювання	Здійснювати аналіз методів державного регулювання економіки	Презентувати результати аналізу методів державного регулювання економіки	Нести відповідальність за коректність проведеного аналізу та подання результатів
Тема 4. Прогнозування розвитку соціально-економічних систем					
Володіти різними методами прогнозування для побудови достовірних економічних прогнозів	Поняття прогнозу. Сутність, способи і класифікація соціально-економічних прогнозів регулювання економіки	Знання методів і моделей економічного прогнозування, методів колективної експертної оцінки	Застосовувати методи і моделі прогнозування для побудови економічних прогнозів	Презентувати результати побудови прогнозних моделей	Нести відповідальність за достовірність первинної інформації для побудови прогнозів та коректність отриманих результатів під час побудови прогнозних моделей
Тема 5. Програмування та планування в системі державного регулювання економіки					
Користуватися методами планування під час розроблення державних цільових програм та застосовувати способи оцінювання для виявлення більш ефективного варіанта програми	Сутність і функції програмування. Розроблення та виконання державних цільових програм. Методи планування	Знання способів оцінювання ефективності варіантів програми, методів побудови "дерева цілей" реалізації програми впровадження електронного врядування в Україні. Знання шляхів узгодження думок експертів шляхом визначення коефіцієнта конкордації	Застосовувати коефіцієнт конкордації для узгодження думок експертів з питань соціально-економічного розвитку	Ефективно будувати комунікативну стратегію щодо збирання інформації для порівняння варіантів у процедурі побудови "дерева цілей"	Самостійно приймати ефективні рішення щодо вибору способів оцінювання ефективності варіантів програми. Нессти відповідальність за правильність розрахунків у процесі застосування коефіцієнта конкордації

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-фінансове та податкове регулювання					
Здійснювати розрахунки для складання та аналізу бюджету	Фінансова політика держави та використання фінансових ресурсів. Податкове регулювання економіки	Знання формування балансів витрат та споживання природного газу, нафти, електроенергії, міжгалузевого балансу виробництва та розподілу продукції, поняття державного бюджету України та державних фінансових ресурсів	Вміти здійснювати оцінювання та визначати структуру державного боргу	Презентувати результати бюджетного аналізу. Здатність до групової взаємодії в процесі складання бюджетів	Відповідати за точність і коректність результатів бюджетного аналізу
Тема 7. Державне регулювання структурних зрушень та підтримка інвестиційної діяльності					
Володіти методами складання балансів у державному регулюванні економіки	Структура економіки як об'єкт державного регулювання. Економічна кон'юнктура і механізм кон'юнктурної політики держави	Знання характеристики ділових циклів і антициклічної політики держави, особливостей державного регулювання інвестиційних процесів. Використання балансів у системі державного регулювання	Вміти здійснювати розрахунки структурних зрушень національної економіки	Презентувати результати розрахунків структурних зрушень національної економіки та доводити до відома зацікавлених осіб	Нести відповідальність за правильність розрахунків структурних зрушень національної економіки
Змістовий модуль 2. Напрями реалізації політики державного регулювання економіки					
Тема 8. Інноваційний розвиток економіки. Державне регулювання науково-технічної діяльності					
Формувати пріоритетні напрями інноваційного розвитку галузей економіки	Значення науково-технічного прогресу для забезпечення національного економічного зростання	Знання форм регулювання науково-технічної діяльності, змісту державного регулювання інноваційної діяльності	Вміти аналізувати рівень науково-технічного розвитку держави	Презентувати результати аналізу та доводити їх до зацікавлених осіб	Нести відповідальність за точність і коректність результатів аналізу

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності					
Складати платіжний баланс країни та використовувати показники валютного ринку для фінансових прогнозів	Сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної діяльності. Форми і засоби державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Знання платіжного балансу як основного інструмента регулювання зовнішньоекономічної діяльності країни, методи державного регулювання зовнішньоекономічної (міжнародної) торгівлі	Вміти складати платіжний баланс та здійснювати розрахунок показників валютного ринку	Доводити до відома зацікавлених осіб результати розрахунків валютного ринку	Відповідальність за точність і коректність отриманих розрахунків показників валютного ринку
Тема 10. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення					
Застосовувати аналітичні дані ринку праці та зайнятості населення для формування регуляторних заходів	Ринок праці: сутність, національні особливості. Теорії зайнятості населення	Знання державної політики зайнятості та державного регулювання оплати праці	Здійснювати аналіз статистичних даних ринку праці та зайнятості населення і простежувати їхню динаміку	Доводити до відома зацікавлених осіб результати аналізу статистичних даних ринку праці	Відповідальність за точність і коректність отриманих результатів аналізу ринку праці та зайнятості населення
Тема 11. Державне регулювання соціальної сфери та рівня життя населення					
Застосовувати результати розрахунків показників соціальної сфери та рівня життя населення для формування заходів із розвитку соціальної сфери	Концепція соціальної ринкової економіки та її теоретичні джерела. Поняття і зміст соціальної політики	Знання соціальної інфраструктури та проблем державного регулювання розвитку її галузей, методів регулювання доходів та витрат населення, регулювання обсягу споживання матеріальних благ та послуг	Здійснювати розрахунок індексу пропорційного відтворення людського потенціалу та якості зайнятого населення	Презентувати результати розрахунків показників соціальної сфери та рівня життя населення і доводити їх до відома керівництва та зацікавлених осіб	Нести відповідальність за точність і коректність отриманих розрахунків показників соціальної сфери та рівня життя населення

1	2	3	4	5	6
Тема 12. Державна підтримка підприємницької діяльності					
Використовувати отримані аналітичні дані для розроблення заходів підтримки малого та середнього бізнесу	Підприємництво як об'єкт державного регулювання. Значення держави у становленні підприємницького середовища в Україні	Знання механізму державного регулювання підприємництва, системи державного регулювання і підтримки малого підприємництва	Здійснювати аналіз державної підтримки підприємництва в Україні	Презентувати результати аналізу, доводити їх до відомих зацікавлених осіб	Нести відповідальність за точність і коректність результатів аналізу підприємницької діяльності в Україні
Тема 13. Державне регулювання регіонального розвитку					
Використовувати методи державного регулювання економіки для втілення заходів стратегії регіонального розвитку	Вільні економічні зони та їхнє сприяння розвитку регіонів	Знання основних форм та методів державного регулювання економіки, місцевих бюджетів як фінансової основи розвитку регіонів	Здійснювати розрахунок показників господарського комплексу	Презентувати результати розрахунків показників господарського комплексу, доводити їх до відомих зацікавлених осіб	Відповідальність за точність і коректність результатів проведеного розрахунку показників господарського комплексу
Тема 14. Державне регулювання основних сфер господарської діяльності					
Використовувати розрахунки показників різних сфер господарської діяльності для розроблення заходів щодо регулювання та підтримки цих сфер	Показники промислового виробництва. Державне регулювання якості та конкурентоспроможності продукції	Знання методів державного регулювання земельних відносин, методики здійснення кадастрової оцінки сільськогосподарських угідь, сутності та цілей регулювання будівельного комплексу, завдань державного регулювання транспортного комплексу	Здійснювати розрахунок показників розвитку сільськогосподарського комплексу	Презентувати результати розрахунків зацікавленим особам	Відповідальність за точність і коректність результатів проведених розрахунків за різними сферами господарської діяльності

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	13
5. Теми та плани семінарських занять.....	14
6. Теми практичних занять	17
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	18
7. Самостійна робота.....	22
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	26
8. Індивідуально-консультативна робота	32
9. Методи навчання	32
10. Методи контролю	35
11. Розподіл балів, які отримують студенти	41
12. Рекомендована література.....	48
12.1. Основна	48
12.2. Додаткова	49
12.3. Інформаційні ресурси.....	51
Додатки.....	52

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

**Робоча програма
для студентів спеціальності
051 "Економіка" спеціалізації "Економічна теорія"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Власенко** Тетяна Анатоліївна
Золенко Альона Сергіївна

Відповідальний за видання *Н. Л. Гавкалова*

Редактор *В. Ю. Степаненко*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2017 р. Поз. № 162 ЕВ. Обсяг 58 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*